

La naturalesa del compromís

Àngel Castiñeira, Josep M. Lozano i Raimon Ribera

Professors d'ESADE

1. El compromís és el fruit d'una **decisió** personal, és a dir, d'una elecció conscient de la voluntat, presa en un marc de llibertat i basada en conviccions arrelades.

2. A diferència de les decisions immediates que prenem quotidianament, aquesta decisió és **«intencional»**. És a dir, genera en la persona la intenció de mantenir o perllongar en el temps l'obligatorietat autoimposada de realització d'una **acció** o d'un conjunt d'accions. Aquesta intenció pot ser íntima (hom fa un propòsit, una promesa) o bé públicament manifesta (hom dóna una paraula, es compromet). Donar la paraula és establir **vincles**: ens vinculen les paraules que donem i els actes que compartim.

3. Es tracta d'una decisió que, assumida en el **present** (*em comprometo a partir d'ara*), condicionarà, consumirà i ens complicarà part del nostre temps **futur** (*afectarà el meu demà*). És, per tant, una opció **lliure** però que, un cop presa, limitarà o impedirà de manera significativa la realització d'altres possibles oportunitats vitals nostres. Per això, sovint, ens fa por assumir compromisos, perquè l'acceptació d'un compromís és també l'acceptació d'una renúncia.

4. El compromís ens potencia com a persones perquè fa miques la nostra fan-

tasia d'omnipotència. El poeta diu que «tot està per fer i tot és possible», però si no ens **concretem** en alguna de les possibilitats, tot esdevé definitivament impossible.

5. L'acció derivada del compromís es caracteritza per la promesa i la determinació de la seva **continuïtat** i de la seva **durada** en un alt grau d'**intensitat**. Per això, estar *compromès* és quelcom més que estar *implicat*. Els compromisos indiquen el que realment és important per a nosaltres. El compromís pressuposa una obligatorietat duradora i una afectació personal alta, en canvi la implicació és transitòria i suposa una responsabilització dèbil. En el compromís posem en joc una part rellevant de la nostra vida. En la implicació tan sols es veu afectat una petita part del nostre temps. La implicació és una forma indolora de compromís.

6. El compromís és **temps viscut** i no temps transcorregut. És *kairós* i no *kronos*, però si hom no té la humilitat d'integrar el *kronos* en el *kairós* esdevé foc d'encefalls.

7. El compromís és la materialització d'un pensament esperançat, d'una esperança creativa i combativa, d'un pensament prou fort com per motivar una acció. La continuïtat i intensitat d'aquesta

La naturalesa del compromís

acció fan del compromís un generador de **confiança**. Les persones compromeses irradien confiança en el seu entorn social, i això contribueix a enfortir la cohesió social. Alhora, les persones compromeses són testimoni d'**autenticitat**, d'actuar en conformitat amb conviccions profundes, i l'autenticitat és un generador clau de qualitat en tot grup humà.

8. Per aquest motiu, l'assumpció d'un compromís implica una **responsabilitat**, l'empenyorament de la nostra paraula: un «fer-se càrrec», la consciència que el que passi dependrà en part de mi, que anem teixint dia a dia els fils de la nostra vida.

Ignacio Ellacuría distingia entre:

a) **Fer-se càrrec de la realitat.**

Entendre implicadament les situacions (estar en la *realitat* dinàmica de les coses, entre elles, i no en una mera *idea* de les coses).

b) **Carregar amb la realitat.**

Servir en les situacions i no servir-nos-en (no és una evasió de compromisos ni una oportunitat d'aprofitament personal). Aquí es posa de manifest el caràcter ètic de la intel·ligència.

c) **Encarregar-se de la realitat.**

Actuar-hi amb involucració (construint la realitat). Aquí s'accentua el caràcter pràctic de la intel·ligència.

9. El compromís és com una bomba de rellotgeria. Es programa i s'activa en el present perquè incideixi en el futur i determini les seves possibilitats (el compromís condiciona l'esdevenir). El compromís és una manera de dir que no acceptarem el **futur** passivament com una mena de destí sinó que volem ser agents d'una

part del [nostre] temps. No som tan sols intèrprets del futur, sinó col·laboradors del futur. Som agents de/en el temps, però no senyors del temps, sinó servidors del temps.

10. Per tant, el compromís implica l'adhesió a **projectes** i a la seva realització; el compromís és una manera de contribuir a la construcció i direccionalitat d'allò en què es convertirà la realitat. No hi ha projecte vital ni vida escollida sense compromisos.

11. Per tant, el compromís és un acte creador, implica una **acció transformadora**, la possibilitat del **canvi significatiu**. El compromís transforma el futur en objecte d'acció, aspira a donar forma al temps. En certa mesura, els compromisos esdevenen els governants del temps.

12. Ara bé, en el que pertoca a les nostres adhesions vitals, cal no confondre l'acció i els resultats de l'acció.

13. El compromís no transforma només el temps i l'acció, sinó que també ens transforma a nosaltres.

14. El compromís genera **efectes**, però també **afectes**. Ens fa més efectius, però també més afectius. Els afectes sense efectes són pura melmelada de l'esperit. Els efectes sense afectes poden desembocar en rigideses i en allò de la Bíblia de necessitar un cor de carn i no de pedra.

15. La nostra visió del món ve determinada per la naturalesa dels nostres compromisos. Digueu-me amb què estàs compromès i et diré quina visió del món tens.

16. El compromís reeduca la mirada, però la mirada orienta el compromís.

17. Els compromisos han de ser periòdicament renovats i actualitzats perquè ens ajuden a revifar el propòsit, a evitar

la rutina, a estimular el deure, i a donar sentit al pont temporal entre passat i futur. El compromís només es manté si decidim mantenir-lo.

18. El compromís demana **símbols i rituals** per esdevenir fort i compartit. El compromís no tan sols crea fets i paraules, també crea símbols i rituals.

19. La continuïtat, dedicació, qualitat i coherència en el compliment de determinats compromisos (sobretot quan aquests tenen una clara incidència social) ens poden convertir en **referents**, és a dir, poden inspirar altres persones per a l'assumpció i realització de nous compromisos.

20. El compliment dels compromisos genera -a més de confiança-, credibilitat, coherència, i en alguns casos reconeixement. L'incompliment dels compromisos és sempre decebedor i dolorós, implica una derrota, la nostra paraula deixa d'estar d'acord amb les nostres creences o promeses.

21. El compromís no nega la possibilitat del **fracàs** o la frustració, sinó que la inclou i l'assumeix. La qualitat del compromís es prova no només en l'èxit sinó sobretot en el fracàs i la frustració.

22. El compromís justifica l'esforç, l'abnegació i el sacrifici (val la pena...) però es fonamenta en el fet que «val l'**alegria**» i el **goig** de viure que l'amara.